СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 122. Джерзей Сіти, Н. Дж., пятниця, 27. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 122. Jersey City, N. J., Friday, May 27. 1927. THREE CENTS

Робітничі юнії збираються до боротьби проти судових заборон.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ДОБИВАЄТЬСЯ НОВОГО ЗАКОНА.

НЮ ЙОРК, 25. мая. — Американська Федерація Праці, що обєднує міліони робітників, зорганізованих у робітничі юнії, видала заяву, в якій заповідає довгу зорганізовану боротьбу проти звичаю судів уживати судової заборони в робітничих страйках.

Притокою до сеї заяви послужило недавне рішенне Найвисшого Суду Злучених Держав у справі одної каменярської компанії, котра не признавала юнії в своїх каменоломах, а в других місцевостях судовою дорогою примушувала юнійних робітників уживати свого каміня. Суд станув на становищи підприємства.

У своїй заяві Федерація Праці каже, що робітники не можуть приняти становища суду, що для робітника одинокою охороною проти визиску й надужиття се робітнича організація, що ся повинна бути свобідна в своїй діяльности та що тому Федерації Праці буде тепер невпинно добиватися від законодавців ухвалення законів, гарантуючих робітничим юніям свободу рухів і діяльности.

МІСІСІПІ ДАЛІ ЛОМИТЬ ТАМИ И ЗАЛИВАЄ НОВІ ОКОЛИЦІ.

ВТІКАЧІ ВКРИВАЮТЬ ДОРОГИ.

НЮ ОРЛІНС, 25. мая. — Води ріки Місісіпі прірвали так звану таму Ачфалая та стали заливати північно-східну частину „цукрової долини".

Перед наступаючими водами населенне подалося на горби або далі в глибину краю. Всі дороги з ново заллятих околиць укриті втікачами. Моторові лодки забирають утікачів з горбів. Табори Червоного Хреста переповнені.

Ріка однак сильно опала. Приписують се не так тому, що вона вже має менче води, як тому, що сплив вод у море відбувається тепер скорше, як давнійше, бо зібрані води пробили собі ширше русло.

Великі дощі, що впали над жерелами ріки Илиной, дають основу сподіватися виливу сеї ріки. Уряд уже вислав до місцевостий, положених над сею рікою, осторогу перед повіню.

ЗУДАРЕННЄ КОРАБЛІВ.

НЮ ЙОРК, 25. мая. — Недалеко від місцевости Нантикету зударилися пасажирський корабель та тягаровий корабель Якоб Хрістенсен.

Малоло лиш що вийшов з будівляних доків та відбував свою пробну їзду, по якій його мали вислати на службу на Тихий океан для подорожи межи Сан Франциском а Гонолюлю. Мав він на собі 310 осіб. Якоб Хрістенсен се норвезький корабель, що їхав до нюйорського порту.

Якоб Хрістенсен ударив своїм передом корабель Малоло по самій середині. Малоло не міг дальше їхати та мусів телеґрафувати по портові лодки, щоби його завезли до порту. Якоб Хрістенсен розбив собі дзьоб, але міг заїхати в порт власними силами. З людий підчас нещастя не потерпів ніхто. Шкода виносить міліон долярів. Причиною нещастя мала бути мрака.

„СМЕРТЬ ВІД МАТЕРИНСТВА В АМЕРИЦІ ЗАСТРАШАЮЧА".

НЮ ГЕВЕН, Конн., 25. мая. — Джордж Нюмен, який дає в Єйльскім університеті курс відчитів про відвічальність горожаньства, говорив на нинішнім відчиті про суспільну відвічальність за суспільне здоровля.

Межи инчим звернув він увагу на те, що нігде в світі материнство не потягає такої високої смертельности, як в Америці. На кождих 10,000 уродин в Анґлії припадає 38 смертий материй, тоді як у Злучених Державах на таке саме число уродин припадає їх 75, себто майже в двоє більше. Бесідник уважає, що за сю високу смертельність, яка нагадує йому на дикі краї, відповідає ніхто инчий тільки американська суспільність, та закликає її до щирої суспільної акції, щоби сьому зарадити.

АМЕРИКА ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ПАРАДИ В ЧЕСТЬ ЛИНДБЕРГА.

ВАШИНҐТОН, 25. мая. — Секретар (міністер) війни порозумівся з другими міністерствами в справі справлення Линдберґови врочистого приняття при його вступі на американську землю.

Линдберґови мають дати почесну медалю. В парадах у його честь мають везти літак, на якому Линдберґ поїхав з Америки в Европу.

Рівночасно Американці звертають увагу Линдберґови, що він має право приняти медалі від чужих урядів тільки тоді, як на се йому дасть дозвіл американський конґрес.

САМОВБИЙСТВО ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД СМЕРТНОЮ КАРОЮ.

НЮ ЙОРК, 24. мая. — В нюйорській тюрмі пополнив самовбийство через повішенне Джан Ріццо, признаний винуватим злочину крадежи. Заким суддя видав вирок, він приказав поліції найти рекорд обжалованого. Ріццо збоявся, що поліція найде, що він уже був два рази караний за крадіж та що після закона йому тепер прийдеться бути в тюрмі до смерти. Се його так застрашило, що він зробив петлю з простирала та, привязавши її до дверий, кинувся з ліжка до землі, зірвав карк та згинув на місци.

ПОЛЬСЬКА „РЕПУБЛИКА" НА УКРАЇНІ.

Большевики утворили недавно на Волині в Житомирщині автономний район ім. Мархлевского (польського комуніста, страшного україножера). До сеї „републики" стягнули з цілої України Поляків і тепер є їх там 227,877. Недавно їздили до тої „републики" комуністичні головачі з Москви й робили гучну параду.

Оттак штучно насаджує „пролетарська" влада на Україні „републики": жидівську, молдаванську і польську, все, звичайно, для того, щоб як найбільше обезсилити Україну та наповнити її всякими зайдами. А в межах Московщини живе понад 6 міліонів Українців і з них московські большевики не то що не творять автономної републики, а навіть шкіл українських не хочуть їм дати.

ВРУБАЛА СОБІ ВОЛОССЯ ПЕРЕД СМЕРТЮ.

Анна Конібір, 99-літна старуха в Лондоні, завважала, що приходить їй смерть, отже спитала покликаного лікаря, аби сказав їй по щирости, — скільки ще лишається їй життя. „Двайцять чотири годині", сказав щиро лікар. „Коли так, то врубайте мені зараз волосся, — сказала старуха. — Я чекала, щоби врубати його на свої столітні роковини, але коли не дочекаюся їх, то все одно хочу врубати волосся". На другий день старуха умерла з підстриженою головою.

НЕВДАЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ З ПОСТОМ.

В Денвер, Коло., померла 26-літна студентка хіропрактики Ірина Ґімбел через невдалий експеримент з постом. Вона хотіла зискати на вазі і задля того зачала насамперед постити. Через десять днів нічого не їла, але коли по десяти днях попробувала їсти, то вже не могла. Піст продовжувався вже проти її волі ще через 49 днів, аж наконець умерла.

СМЕРТЬ НАЧАЛЬНОГО ДУХОВНИКА УГА.

З Нараїва надійшла сумна вістка, що там помер заслужений діяч, о. Дидик, що був **Начальним Духовником Української Галицької Армії.** Похорон відбувся дня 4. травня при величавому здвизі народа. Честь Його світлій памяти!

ДЛЯ КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1928 РІК.

—o—

Проситься українських лікарів, дентистів, адвокатів, учителів, бизнесменів, як купців, ріел-естейтменів, контракторів, та інших **професіоналістів і підприємців** в усіх містах Злучених Держав, подати свої адреси для поміщення в календарі У. Н. Союза на 1928 рік.

Також просимо подати, де е і як називаються українські **банки, будівляно - позичкові спілки, кооперативи, Народні Доми** й інші підприємства.

Також, де є **українсько-американські школи** з правом прилюдности.

І вкінці усі українські **культурні товариства й інституції** (як музичні школи, хори, театри) і **громадські установи** (клюби, товариства).

Просимо поспішитися з присилкою. Реченець до 30-го мая с. р.

Се в інтересі кождого громадянина і всіх українських установ в Америці, бо імена й адреси будуть подані поазбучно і будуть в руках 20,000 членів У. Н. Союза через цілий рік.

Адресувати:

„SVOBODA"
Box 346
JERSEY CITY, N. J.
Видавництво У. Н. Союза.

ГОЛОДОВИЙ СТРАЙК ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

Положения українських політичних вязнів у краківській вязниці страшне. Вязні не мають ні ліжок, ні простирал, сидять по норах разом зі злодіями, підчас проходів не вільно їм виконувати ніяких свобідних рухів, а руки заложені на зад терпнуть з болю. Їм заборонено навіть говорити з собою по українськи.

На знак протесту проти тих зловживань почали вязні 29. квітня ц. р. голодівку, домагаючися: другого проходу й права свобідно рухатися підчас нього, перенести всіх на 4-тий відділ, дозволити читати українські часописи, доручити арештованим акт обвинувачення або випустити їх на волю.

СТРАШНИЙ ВИБУХ ҐРАНАТИ.

В Сосновцу (Польща), в гуті „Катерини" трапилася страшна катастрофа. Робітники вкидали до мартенівської печі звої дроту, превезеного з давніх побоєвищ. В однім з таких звоїв була ґраната, якої робітники не запримітили. По вкиненню дроту до печі настав страшний вибух. Один робітник вбитий, 12 ранених, з них 6-ох важко.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

Дня 24. квітня у Владивостоці почала вистави українська трупа під керовництвом Бунчука. До цього трупа з великим успіхом грала в Хабаровську. В репертуарі трупи — історичні, побутові та кілька нових пєс. Представник трупи приїхав до Харкова, щоби запросити спеціяльного керовника на нові постановки.

ПЕРША СЕСІЯ ВУЦВК-У X-ГО СКЛИКАННЯ.

Дня 14. квітня ц. р. відбулася перша сесія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету X-го скликання, яка обрала президію ВУЦВК-у й затведрила склад Ради Народніх Комісарів.

На пропозицію Буценка склад президії ВУЦВК-у поширено до 21 членів і 10 кандидатів.

На голову ВУЦВК-у одноголосно обрано Петровського, на секретарів Власенка і Буценка, а на членів президії ВУЦВК-у: Кагановича, Затонського, Скрипника, Радченка, Сербиченка, Якіра, Полоза, Балицького, Порайка, Буздаліна, Полякова, Дороніна, Акулова, Пилацьку, Гапоненка, Ковтуна, Короля і Усова. На кандидатів до членів президії ВУЦВК-у вибрано: Гулого, Терехова, Левковича, Кожухова, Гаврилова, Старого, Любченка П., Лісовика, Фільковського і Рижова.

Далі сесія затвердила склад Ради Народніх Комісарів УСРР. На голову Раднаркому УСРР сесія одноголосно затвердила Чубаря, на заступників голови Раднаркому затверджено: Сербиченка, Дудника й Затонського.

На наркома затверджено Скрипника, на наркома РСІ. Затонського, на наркома земельних справ Фліхтера, на голову ВРНГ УСРР Сухомлина, на наркома юстиції і генерального прокурора республіки Порайка, на наркома торгівлі Чернова, на наркома праці Гулого, на наркома внутрішніх справ і на голову ДПУ УСРР Балицького, на наркома фінансів Полоза, на наркома охорони здоровля Єфімова і на наркома соціяльного забезпечення, Покорного.

Відносно уповноважених союзних наркоматів сесія доручила президії ВЦВК-у погодити їхні кандидатури з ЦВК СРСР.

Далі сесія затвердила на голову бюджетної комісії ВУЦВК-у Затонського і доручила президії ВЦВК-у встановити персональний склад бюджетної комісії з тим, щоб затвердити його на наступній сесії ВУЦВК-у.

ЗА ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

Законопроект чехословацької адміністративної реформи викликав живий рух між населенням Шариша і Земпліна. Тепер перед управильненням території країни воно висказує своє рішуче слово, що хоче приналежати до Закарпатської України й хоче, щоби його головним містом був Ужгород, а не Братислава. Такі збори відбулися в Межиляборчи і в Михальовцях. На обох зборах маси домагалися рішучо, щоб українські села північної Словаччини прилучено до Закарпатської України.

НОВА ОПЕРА.

Композитор Яновський закінчив революційну оперу на 4 дії „Вибух". Оперу написано на сюжет песи „Тимошева-Рудня". Оперу можливо буде використано для жовтневих свят.

Другі держави готові піти за Анґлією і зірвати з совітами

ПАРИЖ, 25. мая. — Британське міністерство закордонних справ стоїть на передодні ухвали англійського парляменту, яка заакцептує пропозицію уряду в справі цілковитого зірвання всяких зносин між Англією а Радянським Союзом.

З поінформованих в тій справі кругів доносять, що англійський уряд приготовлявся вже давно до цего моменту та наклонював до такого самого кроку уряди Франції, Італії і Німеччини. Франція і Італія готові дійсно прилучитися до Анґлії, а що до Німеччини справа неясна, бо на загал Німці не бажають собі зірвання таких зносин. Положенне їх під тим оглядом о стільки важке, що треба їм вести спільну мирову політику з Францією і Анґлією, бо до цего вони звязані духом льокарненського мира. В Франції премієр Поанкаре домагається видалення з палати послів посла Доріота, який ширив комуністичну пропаганду в Китаю зі шкодою для Франції, повинуючися розказам з Москви. В той спосіб зачинається перший якт, за яким на взір ревізії Аркоса в Лондоні готове наступити зірванне зносин з совітами з боку Франції.

ПОЛЬЩА ПОБОЮЄТЬСЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ БЛЬОКАДИ.

ВАРШАВА, 25. мая. — Польща знайшлася в дуже прикрому положенню. Супроти цего, що Англія зірвала зносини з совітами, прийде до цего, що вона буде натискати в той чи инший спосіб на Польщу, щоби вона рівнож повзяла той самий крок, або перервала принаймні торговельні зносини, щоби в той спосіб відтяти совіти від світа. Колиб Польща це вчинила, булаб вона рівнож відтята від світа, бо з одного боку бувби замкнений її ринок на схід, а з другого її ринок збуту до Німеччини, з якою досі не має ще нормальних торговельних зносин. А з тих обох держав Польща найбільше користає. Остала би тільки дорога на Данціґ, але з неї нема великої користи.

ЛИНДБЕРҐ ПЕРЕД ФРАНЦУСЬКИМИ ПОСЛАМИ.

ПАРИЖ, 25. мая. — В галі принять, яка знаходиться в будинку французького парляменту, зійшлися посли, щоби витати молодого героя Линдберга, який явився там в товаристві амбасадора Геррика. Президент палати Буассон привитав Линдберга заявляючи, що він зеднав серця всіх і злучив оба народи і оба краї, себто Америку і Францію, тіснішими вузлами як яканебудь дипльоматія.

Амбасадор Геррик представив Линдберґа „як нового амбасадора Злучених Держав", як тип справжнього Американина. А Линдберґ відповів на привіти ось так: Педред 130 роками питали Бенямина Франклина: Що кому прийде з вашого бальона? Яка буде з нього користь? А Франклин відповів: А яка користь з вашої щойно народженої дитини?

А коли я був ще дитиною, перед 20 роками, коли той сам Блеріо, що сидить тепер біля мене, перелетів Англійський канал, питали його: Яка користь буде з аероляну? До чого він буде придатний? А тепер деякі скептики запитують мене: Ну і щож кому прийде з твоєї подорожі через океан? А я їм відповім, що ця моя спроба є початком великої воздушної комунікації з Америки до Франції і Европи, яка зближить наші народи і заведе між ними більше братерство, як воно колинебудь було досі.

ЛИНДБЕРҐ ГОСТЕМ В БЛЄРІОТА.

ПАРИЖ, 25. мая. — Люі Блеріо, „батько старої авіяції" витав в себе в дома чемпіона нової. Найстарший летун чемпіон витав наймолодшого, а присутними при скромнім обіді були визначні другі люди як міністер війни Пенлеве, Барту, ґенерал Жіро і другі. Блеріо дав Линдберґови на памятку кусень пропелера з того аероляну, яким колись переїхав Англійський канал.

Ціле принятте мало дуже сердечний характер, а Линдберґ був дуже радий з того, що має з ким поговорити про летунство.

СОВІТИ НАДІЮТЬСЯ ВІЙНИ.

МОСКВА, 25. мая. — Виконуючий обовязки комісара справ закордонних Максим Литвінов подав до преси стейтмент в справі ревізії Аркоса і тих закидів, які підніс в англійськім парляменті премієр Болдвин. Він каже, що англійський уряд веде вже від довшого часу завзяту боротьбу проти своїх власних працюючих мас і проти робітників в Індії, Єгипті і Китаю. З тої самої причини він поборює і робітничий уряд Радянського Союза. А що досі не вдалося йому того уряду ніяким способом повалити, береться тепер до военного походу на совіти, втягаючи до цего по старому звичаю другі держави, щоби чужим коштом спечи печеню.

Литвінов перечить тому, щоби Бородин був висланником совітського уряду, а рівнож зазначує, що уряд не може відповідати за приватні особи, колиб ті навіть займалися шпіонажею.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	3.75	На пів року	3.75
Three months	2.00	На три місяці	2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	5.00	На пів року	5.00
Three months	2.75	На три місяці	2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕД РІШЕННЄМ.

Нема сумніву, що ті українські гр.-кат. священики, що стануть по стороні народу в його боротьбі о визволене української гр.-кат. церкви зпід польських впливів, опинилися тепер в дуже важкому положенню. Їх церковна влада приложила їм ніж до горла. Вони мають тепер тільки два виходи: або покоритися і підписати заяву, або опинитися поза скобками католицької церкви.

На таку саму пробу виставлені рівнож і українські католики в Америці, особливо ті парохії, в яких священиками є ті особи, від яких Рим і епископ Богачевський жадає упокорення. Бо коли їх священики не покоряться, прийде сейчас на них суспенза і заборона правити. Колиж священик буде правити далі, впаде на него екскомуніка, а епископ силою того, що церковні прапертії стоять на него, судовою дорогою викине непокорившогося священика з парохіяльного дому, а церкву замкне, або дозволить в ній правити тому, який стоїть по його стороні.

Як бачимо з того, боротьба з епископом Богачевським ввійшла в останню фазу. Річ ясна, що колиб нарід мав сегодня контролю над церковними прапертами, справа була би легка до вирішення. Але не був би рішився і Рим і тепер на той крок, колиб не було в рядах священства такого великого числа рабських душ. Стояли би Українці католики сильнійше і тепер, колиб громади церковні були пішли більш послідовним кроком, колиб були виповнили це, що на филаделфійськім конґресі самі ухвалили, колиби в рядах вірних не було попри чесних, ідейних і характерних та патріотичних одиниць так богато ще Юдів.

Сегодня і священики і громади мають рішитися на великий крок. І то як одні так і другі. Не поможе нічого священик, коли він скаже, що не підпише упідляючого його упокорення, а більшість громади заявиться: Та ми, отче, з Вами, але прапертії церковних такі не вирečемося, бо то людський маєток. Бо треба отверто заявити, що будуть по деяких стейтах такі громади, яким може не вдасться відобрати свого маєтку і епископ готов його задержати. Бож треба дво-трох людей, щоби при нім остали, а вже навіть таке може задецидувати в деяких випадках на його користь. Тому від свідомости громади буде залежати, чи вона рішиться тепер обстати при своїй совісти і своїм національнім ідеалі і не покориться епископови навіть тоді, колиб мала втратити свій церковний маєток. А священство знова має відповісти: Чи покоритися йому й упідлитися, чи стояти далі при своїм. Ідея побідить, але тільки тоді, коли ті чинники, себто священство і громади підуть солідарно, а це знова залежить від свідомости і посвяти одних і других.

Кооперація на Радянській Україні.

На останньому зїзді Совітів Радянської України комісар торговлі зробив ширшу доповідь про економічно-торговельне становище України, а з окрема про кооперацію.

Як в кождого комісара, так і в нього сей звіт збудований на звичайну манеру большевицького „многоговоріння". Наговорено богато, але наведено мало фактичних даних, які виправдували б та підпирали твердження комісара, що з українською торговлею справа стоїть вже досить добре. Взагалі, щоб не говорили большевики у своїх звітах, вони завжди з присущим їм красномовством доказують словами, а не фактами, що пороблені ними великі успіхи в одній галузі господарства або другій. Коли жуважно перечитати їх доповіді й виловити з них хоч і нечисленні, але характерні факти, то виявляється, що ще багато треба праці, аби справа прийшла до більш-менш нормального становища в порівнанню до військового її стану, або до стану инших держав.

Особливо багато фактів подають промовці з делегатів, що є представниками населення. По большевицькому звичаю делегати завжди починають свої промови від признання великого поступу „селянсько-робітничої" влади та висловлення подяки за мудре опікування інтересами трудового люду. Але це не перешкаджає сказати при тім пару слів, які говорять про щось инше, а не про успіх.

Комісар торгу на Україні Чернов у своєму звіті зазначив, що кооперацією охоплено 90% промислових товарів. Треба памятати, що в большевиків кооперація є державною, а тому правдивійше буде сказати, що по заяві комісара, майже вся торговля находиться в руках держави, залишаючи для приватного торгу всього 10%. Так говорить комісар, потішаючи делегатів своїми успіхами.

Але делегати в своїх промовах констатують щось трохи иншого й розкривають, що не так блискуче справа з державними кооперативами стоїть, як її малює пан міністер.

Наведемо більше характерні заяви делегатів.

На твердження пана міністра про блискучу організацію місцевих ринків та про те, що приватний крамар на селі майже зовсім знищений, делегат від Прилуччини Цюпак говорить: **„Місцеві ринки ще не досить зорганізовані, бо на них ще нема тих предметів споживання, що їх виробляється в нас на місці. На селі ще панує глитай-спекулянт. Наша кооперація не в силах ще як слід зорганізувати збут продуктів, бо в неї замало грошей. Перед урядом слід поставити завдання збільшити ролю кооперації в нашому торговельному ринку".**

Ось так представляється „блискуча" організація торговлі, яку малює пан міністер торговлі.

Ідея кооперації — дати найширшому й найбіднійшому населенню дешевий крам, усунувши торговця-спекулянта. Кооперація це є організація бідного, економічно найслабшого населення. Через таку організацію воно повинно поволі прийти до економічної сили. Між тим у большевиків, у країні, де урядують „рабочіе і крестяне", кооперація цих завдань не виконує, а скорше задовольняє інтереси глитая, куркуля та допомагає їм сильнійше скріплюватися економічно на рахунок бідняка. Це підтверджують слова Самійленкової, представниці від Зіновевщини (Єлисаветський повіт, на Херсонщині), яка говорить таке: **„Сільські кооперативи часто не мають найпотрібнійших річей для села, як от дьогтю то що. Селянство примушене за ними звертатися до приватника й переплачувати зайві гроші. Біднота не може часто вступати до кооперації, бо не має змоги заплатити пайовий внесок. Треба допомогти біднішу організуватися в кооперативи, збільшуючи кредитування на паї і т. і."**

Останні слова, це така основна вимога завдань кооперації, що про неї нікому не слід нагадувати, хиба лише правительству, що так пильно „задовольняє" потреби та інтереси бідняцького населення.

Далі йдуть заяви делегатів про инші недостачі кооперативної організації. Констатують примір, що **„приватний крамар — нині здебільшого перейшов на село, де зростає його товарооборот".** Констатується, що штучне зниження цін на крам привело багато кооператорів до значних втрат. Крам набувано в центральних торговельних організаціях по високій ціні, а продавати довелося значно дешевше. Це принесло страту не лише кооперативам, але й всьому народньому господарству, бо сама держава платила за крам високі ціни, а продавали його лише з другої кишені, дешевше. Багато нарікань на те, що населення незадоволене предметами першої необхідности, але зате є те, чого селу зовсім не потрібно. Наприклад, нема дьогтю, але зате є пудра і т. д.

Потішав делегатів зїзду Чернов ще й тим, що довнішня торговля України зросла. За останній рік вивезено з України за кордон товару на 22. міл. рублів більше, ніж в 1925 році, а всього на 63 міліони. Правда, це ще далеко до передвоєнного вивозу, коли Україна вивозила за кордон (головне збіжа) на 368 міліонів карбованців. Щоби загладити таку ріжницю у вивозі, яка вказує на страшне зубожіння країни, Чернов говорить, що перед війною вивіз був тому великий, що населення тоді саме мало споживало, бо було занадто бідне, а тепер збогатилося й вживає більше.

Не знати, чи повірить хтось цій заяві пана міністра, яка стоїть далеко від дійсности, бо й сам пан міністер хвалиться тим, що вивіз збільшився за останній рік.

Очевидно, пан міністер „чув дзвін, та не знає, де він". Дійсно до війни населення споживало на Україні меньше ніж населення якої иншої країни, але то не так через те, що воно немало що, але через те, що мусіло платити ріжні високі налоги для держави, на які потрібувало грошей готівкою. Тому продавало більше продуктів поживи, ніж то слід було би робити.

Що там в резолюції заявляється, що стан торговлі України всім вдоволяючий, бо так наказано делегатам голосувати. Де немає демократії, там кожне голосування лише комедія.

„БИЙ ІНТЕЛІҐЕНТІВ!"

Нема, здається, суперечки про те, що наука є потрібна, що вона великий скарб, і що чим більшу освіту має, яка людина, чи й цілий нарід, тим і ліпше для сеї людини, чи народу. Нема суперечки про те, що вартість, значіння та сила народів залежить у першій мірі від їх освіти. А під освіченим народом розуміється не як раз той нарід, котрого кождий член є професором, а радше той нарід, в котрім є як найбільше освічених людей (бо і між найбільше освіченими народами лучаються зовсім неграмотні люде). Значить, щоби якийсь нарід міг називатися освіченим, потрібно, щоби в тім народі було як найбільше освічених людей. Допрова в дальшій мірі освіченість народу залежить від загального уровеня освіти в тім народі, хоч з другої сторони висший уровень освіти народу залежить від того, о скільки більше в тім народі є одиниць з високим образованням. Колиб і було де таке чудо, щоби цілий нарід складався з людей, що можуть добре читати та писати, але як би між ними не було людей з вищою освітою, то сей нарід, все одно, не міг би числитися до дійсно освічених народів і значіння його між освіченими народами не могло би бути велике.

Вартість науки, вартість освіти признається скрізь. Признають її й Українці. Мабуть не богато між нами в Канаді найдеться таких, котрим приходилося чути арґументацію за тим, що науки не треба, що було ліпше, якби не було шкіл, що булоб ліпше, якби люде не вміли читати та писати і т. п. Навпаки, де не поступимося, чуємо голоси за наукою, за освітою. Люде, що не ходили до шкіл, жалують за тим, що не ходили; люде, що ходили до шкіл мало, жалують, що не ходили більше; люде, що мало в школі навчилися, жалують, що не навчилися більше, а навіть ті, що богато навчилися, жалують, що не навчилися ще більше і звичайно стараються більше навчитись. Одним словом: люде здають собі з того справу, що знання, освіта, наука є добра і пожадана річ. А однакож у той самий час можемо завважати ворожнечу до знання й освіти, ворожнечу, яка виявляється звичайно в недовірю, а то й у ненависти до т. зв. інтеліґенції.

Між Англійцями й иншими народами, що стоять культурно висше від Українців, ворожнечі до освічених людей нема — в кождім разі вона не є замітна. За те є вона замітна в народів, що культурно не стоять висше від Українців, або й стоять низше від них. Так, приміром, замітна вона в Москалів. У них і перед революцією і по революції всякий рух мас проявлявся вибухами ненависти до інтеліґенції. Улюбленим кличем чорносотенців було: „Бий Жидів та інтеліґентів!" Улюбленим кличем большевиків стало: „Бий буржуїв та інтеліґентів!" І нема куди правди діти — між Українцями такі кличі находять відгомін.

У Москалів воно в деякій мірі є оправдане. У них до шкіл могли ходити тільки панські діти. Для дітей селян та робітників доступ до висших шкіл був або замкнений, або дуже обмежений. Висше знання належало в них до привілеїв богатих людей. Природна річ, що в образованих людях добачували менше образовані, або й зовсім необразовані люди, передовсім представників упривілейованої кляси, добачували своїх кривдників, хоч дуже часто мали між ними якраз своїх найліпших приятелів. Щось подібного, але вже не в такій самій мірі було і в Галичині. Там також для панських дітей було в школах замітне першенство, хоч законно воно не істнувало. Послідовно і в Галичині в образованих людях добачувалося звичайно представників упривілейованої, отже ворожої кляси. Та сей погляд не був вповні оправданий. Між образованими людьми було справді значне число потомків панських родів, але про загал образованих людей вже не можна було сего сказати. Між студентами у школах що року являлося більший процент дітей селян та робітників і вже пару десяток літ тому дійшло було до сего, що діти селян та робітників становили більшість між студентами; в деяких гімназіях бувало більше таке, що панські діти були в них неначе білі круки, так мало їх було.

Специально можна се було сказати про студентів-Українців. Се були майже виключно діти українських селян та робітників, а лише в ряди-годи находилися між ними діти українських попів, учителів та урядовців, які переважно так само пару десяток літ тому вийшли з селянського роду. Одним словом, українська інтеліґенція, головно в Галичині, є переважно, так сказати-б, селянською інтеліґенцією, бо походить з селянського роду. Се є, як то кажуть, кість з кости і кров із крови українських селян, отсего серця українського народу. Вистарчить нині подивитися на спис українських лікарів, попів, учителів, одним словом всіх тих, котрих загально називається інтеліґентами, і провірити їх родовід, щоби переконатися, що бодай 90 процент з них, як не діти українських селян та робітників, то їх діди були українськими селянами або робітниками. Заледви, чи є якийсь другий нарід у світі, котрий мав би інтеліґенцію більше споріднену з простим народом. Чи є отже якась рація вважати сю інтеліґенцію за ворожий елемент, який треба поборювати, який треба відкидати, або від якого треба сторонити?

Рація була би тоді, колиб ся інтеліґенція: 1) відчужувалася від свого народу, 2) творила з себе окрему групу з інтересами противними інтересам народу. Українська інтеліґенція, певна річ, не є свята. Вона має свої хиби і недостатки. Має навіть великі хиби і недостатки. Є між українськими інтеліґентами люде, що відчужуються від свого народу, і бувають між ними люде, що бачать часом свій інтерес не там, де є інтерес цілого народу. Та стверджуючи сей факт, мусимо рівночасно покласти на се натиск, що такі одиниці між інтеліґентами є виїмкові; їх нема богато. Лише дехто з інтеліґентів є такий, але загал інтеліґентів ані не відчужується від свого народу, ані не творить з себе окремої групи з інтересами, противними інтересам народу. Навпаки, на загал наші інтеліґенти своїм патріотизмом, своєю любовю до [illegible] самовідреченням, своєю ідейністю могли би послужити за взірець для інтеліґентів кождого иншого народу в світі.

Для доброї й освіченої людини є часом великий інтерес у тім, аби відречися українського народу, — нещасного, поневоленого, пониженого, — а приєднатися до богатших, щасливіших; однакож людей інтеліґентів українського походження, що задля слави, чи лакімства нещасного перевертнями стали, можемо найти дуже мало. Коли можна між яки-

В. Будзиновський.

ПЯТЕ КОЛЕСО.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.

(11)

— Як можу тебе впустити, коли ти й не думаєш оженитися зі мною.

— Як можна про таке вже тепер думати, коли ще не знаємо, чи ми обоє дібрана пара? — сказав, всуваючи руку в кватирку і сягаючи до засуви, щоби самому відчинити ціле вікно.

— Як ти ще не знаєш, чи ми дібрана пара, то вже й не будеш знати! — відповіла і відскочила від вікна.

У вікні від середини були залізні віконниці. Вони зачинялися звичайно тоді, коли в кімнаті ніхто не спав. Саме в хвили, коли Карпюк повідтягав засуви вікна і відчинивши його, хотів скочити до середини, вона тріснула віконницями і засунула їх залізною поперечиною. Тепер вона вже була безпечна.

Карпюк засів так, що рішився вивалити собою ті віконниці. Вскочив на вікно і вже сперся плечима об віконниці, коли на першім поверсі щось стукнуло, неначе там хто силкувався відчинити вікно. Напастник зараз доміркувався, що досить сильний стукіт віконниць, які Олена зачинила з розмахом, вигнав з ліжка старого Медвина. Карпюк скочив з вікна, припер його назад і чкурнув у свою комнату. Почув голос Медвина.

— Хто там товчеться?

Коли ніхто не відповідав і було цілком тихо, вікно на горі клапнуло. Медвин вернув до ліжка.

На другий день Олена просила Марину, щоби прийшла до неї спати, бо вона чогось дуже боїться. Марина відповіла, що як би було друге ліжко, то спала би. В однім ліжку дуже невигідно і горячо. Олена обезпечала себе так, що зачиняла віконниці.

Зараз в перших днях показалося, що страх Олени був неоправданий, бо Карпюкови ані не снилося напастувати її. Він знов не дивився в її бік. Зразу Олена була вдоволена з того, але не довго. Карпюк знов причепився до Марини. Зараз по вечери Карпюк виходив з пекарні. За хвилиночку по тім виходила Марина. Олена не сумнівалася, що вони обоє стоять на подвірю, або в сінях і балакають. Коби тільки балакали! А вони мабуть і цілуються... Третого вечера не видержала. Хотіла перешкодити їм своєю присутністю. Вийшла зараз за Мариною. Роззирається, але пари не було ні на подвірю, ні в сінях, ні на сходах. Олені зробилося недобре, бо Марина хиба в хаті Карпюка! Постоявши хвилю, завернула до пекарні, думаючи сказати кухарці, що Марина десь щезла з Карпюком. Біля входу до льоху, котрий був при вході до пекарні, Олена спинилася. З льоху почула регіт. Стала наслухувати, бо то був регіт Марини.

— Ти гадаєш, що мене возьмеш одним пальцем, — говорила Марина. — Показалося, що у мене досить сили, щоби збити з ніг такого хлопа, як ти.

— Бо я не ожидав, що ти втнеш такого фігля, — відповів Карпюк. — Тепер черга на тебе. Вже ти мені не вихопишся.

— Михайле, пусти! — Марина крикнула голосно. — Пусти, бо нароблю крику... Ратунку!

Олена втікла до пекарні. Зараз за нею вскочила Марина; червона, задихана. Очевидно, коли крикнула, він її пустив і вона вискочила з льоху.

На другий день по вечери Марина з пекарні цілком не виходила, хоч Карпюк відходячи, моргав на неї. Третої днини Карпюк вийшов і не подивившися на неї, таксамо як на Олену. Марина вийшла зараз за ним. Олена не знала, що їй тепер робити. Чи знов вийти на підслухи, чи в пекарни дожидати повороту Марини. Заки надумалася таки вийти, Марина вже вернула... заплакана.

— Мабуть зробив їй так як мені, — Олена подумала. — І слова доброго не сказав їй. А може сказав яке слово, але не таке.

Нині Марина сама жертвувалася спати з Оленою. Коли вже лежали біля себе на ліжку, Марина спитала:

— Ти боїшся сама спати тут?

— Від якогось часу боюся. Хоч маю залізні віконниці, боюся, що хтось влізе.

— Хтож би сюди міг влізти? Хиба один Михайло, або молодий Медвин.

— Я не хочу ні одного, ні другого.

— Бо ти ще дурна. Але коли би я була така дурна, то маючи такі віконниці, я не боялась би.

— А я чогось дуже боюся.

— То поміняймося. Ходім завтра до старого. Ти попроси його, щоби тобі позволив спати на моїм місци з кухаркою. Я його попрошу, щоби дав мені сю комнату на спальню.

Що розмова зійде на таке, Олена не сподівалася і вона, хоч боялася ночувати тут, предложенням товаришки не дуже втішилася. Навпаки, воно затривожило її. Стала потерпати, що Марина справді піде до Медвина, щоби собі випросити цю комнату на спальню. Щоби її від того наміру відвернути, сказала:

— Я бачила, що Михайло напастує тебе. Як будеш тут ночувати, то готов до тебе пхатися.

— Саме того я хочу, — Марина відповіла.

— Ти? Ти хочеш того? Ти гадаєш, що він буде з тобою цілий балакати?

— Я його люблю. Хочу прикувати його до себе, щоби мусів оженитися зі мною.

— А як старий не згодиться? Він мене посадив у сій комнаті на те, щоби я була нічним сторожем його скарбів; щоби я, коли вчую, що хтось від подвіря добирається до робітні, заалярмувала цілу хату. Не знати, чи він тебе схоче посадити тут на варті.

— То зробім заміну без него. Вже коли будемо йти лягати спати, скажеш кухарці, що боїшся і хочеш лишитися на моїм місці. Я піду на твоє. Як би кухарка сказала Медвинови і як би се не в смак йому було, на другий день лишиться по старому. Я зискаю бодай одну нічку.

Коли Марина вже сама сказала, на що їй та спальня потрібна, Олена до решти втратила охоту мінятися. Помагати своїй суперниці не думала. Щоби далі про се не балакати, сказала:

— Завтра довгий день. Побалакаємо про се.

Марина скоро заснула. Олена не зажмурила ока до рана. Сидячи на другий день при обіді, вона разураз позирала крадьки на Карпюка. Далі й не зводила з него очий. Силкувалася скорити очима його погляд. Він помітив се, але поводився так, неначе її цілком не було на світі. Се Олену несказано сердило.

— Ти любощі з Мариною мушу перебити за всяку ціну! — подумала. — І перебю!

Коли, пообідавши, Карпюк виходив з пекарні, Олена вийшла перед ним і крізь подвіре йшла поволеньки. Ідучи до робітні, він мусів минути її. Коли минав, сказала будьто би до себе, але так, щоби він вчув:

— Нині вікно буде відчинене. Ціле!

Він не відповів нічого, і не глянув на неї. Неначе не чув. Що мусів чути, не сумнівалася, бо сказала цілком голосно. Була цікава, як по тих її перепросинах буде поводитися нині при вечери і після вечери. Та годі було доміркуватися, що він думає, бо при вечери не балакав ні з нею, ні з Мариною. По вечери з пекарні перша вийшла Марина.

(Дальше буде).

мись Українцями найти богато перевертнів, то якраз між неінтелігентами, між неосвіченими. Вистарчить нам у Канаді розглянутися лише по людях, що поставали всякими Смитами, Бравнами і т. п., чи вони з категорії інтелігенції, чи з неосвічених „чорноробів"? Так і в Галичині на одного безхарактерного інтелігента, що спольщиться, можна найти кождого разу сотки неосвічених челядників, форналів, заробітників, ... що ... приймають „польську віру", аби вподобатися Полякам, дарма, що навіть у прислівя ввійшла приповідка: „З хлопа ніхто мене не скине".

Тай чи можнаж українській інтелігенції на стільки відійти від свого народа, щоби створити супроти него якийсь ворожий табор? В Канаді можна найти немало Українців, які живуть тут уже по трицять і більше літ. Чи вони богато змінилися? Чи виробилася з них якась окрема порода людей, неподібних до прочих Українців? Борони Боже! Се ті самісінькі люде, що були в Галичині, чи на Буковині, і якби нині котрого завернути назад до галицького, чи буковинського села тай убрати знов по старокраєвому, то ніхто навіть не пізнав би, що він колись був поза селом. Життя в Канаді через трицять літ не в силі змінити людини. В неї і натура остає та сама і уподобання ті самі і світогляд той самий, хіба що троха ширший стане, бо в Канаді все таки приходиться людині стрічатися з ріжними людьми і через те свій світогляд можна трохи розширити. Коли-ж життя в Канаді через трицять літ не в силі змінити нашого селянина, та на скільки може змінити сина такого самого селянина життя у галицькім місті через яких пять, десять, або й пятнацять літ? А найбільше пятнацять літ поза рідним селом потрібно синови українського селянина на те, щоби покінчити найвисші школи, які тільки є в світі. Тай то приходиться йому жити ті літа не десь у Китаю, де не бачить нічого рідного, а таки в своїм краю, де кождого дня чує свою мову, бачить своїх людей, тішиться їх радощами і боліє їх смутком. На всякі вакації йому приходиться вертати до села. В таких обставинах відчужитися від свого, мінитися на стільки, щоби стати якимсь ворогом свого народу, є прямо немислимо. А однакож приходиться від часу до часу чути чорносотенно - большевицькі вигуки: „Проч з інтелігенцією! Бий інтелігентів!"

Виходить дивовище: Загал Українців признає потребу освіти, нарікає на брак освічених людей, всі взивають до посилання дітей до школи, складають гроші на бурси і школи, але коли виплекаються ті діти в школах, зачинається називати їх ворогами, зачинається обкидувати їх болотом, робити все можливе, щоби свою рідну, з такими труднощами виховану інтелігенцію, від українського народу відігнати, або бодай у роботу між народом для неї унеможливити. Про те, кому з того мала би бути яка користь, крикуни, очевидна річ, і не застановляються; але ті, котрі крикунів заставляють кричати, знають добре, що се буде українському народови не на користь, а на загибіль. — (Вінніпеґський „Український Голос").

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 21. мая померла в Олієн, Ню Йорк, А. Гафран, членкиня Товариства Запорожської Січи. Мала вона при смерти літ 37. Лишила мужа й пятеро дрібних дітий.

Покійна належала до найсвідоміщих і найбільше діяльних Українок в тій місцевости. Вона все щедро складала жертви на ріжні місцеві, загальні й старокраєві цілі, і за те нині вся українська кольонія щиро сумує над її свіжою могилою.

Земля Їй Пером!

Член від. 363 У. Н. Союза.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Витинки з газет переслали: гр. Петро Шульган, Питсфілд, Мес.; гр. Яків Дмитрів, Рочестер, Н. Й.

Грий, Ф-л. — Вашої дописи не можна помістити. І в Злучених Державах є богато безробітних, які теж потребують помочи, але складки на приватні руки, се не спосіб зарадити такому лихови.

Ст. А. Пельц. — Перегляньте відозви до допомоги старому краєви, які були поміщені в Свободі, і там певно найдете адресу сього комітету. Коли се неможливе, то порозуміїтеся зі Земельним Банком у Львові.

Т. П., Клів. — Що таке Шермен Ло? — Сей закон ухвалив конгрес у 1890 році на те, щоби боротися проти великих капіталістичних підприємств, які так зросли, що мали в своїм промислі монопольову (необмежену) силу. Сей закон бороняв лучитися в спілки для обмеження свобідної торговлі. — Відтак постановлено було, що сей закон не мається примінювати до фармерських кооператив та робітничих юній. — Закон, як нині загально признають, не здержав від творення промислових монополій. — Сі інформації може Вам вистарчать, якщо Ви писали сей запит з простої цікавости. Колиб Ви мали на ціли якусь практичну справу, то добре булоби про неї написати в своїм запиті, і тоді можна булоби звернути на ті сторони сеї справи, які для Вас мають більше значіння.

Ф. Г. — Возьміть хочби першу строфу зі своєї „Тужби Сирітки", а побачите відай і самі, чи се є поезія:

Мати моя була міла,
Но і отець мій не був злий,
Чудна сила до могили їх
узяла,
А я остався людський син.

Чи чуєте Ви добрий ритм, такт, у сьому? Чи можна се підложити під яку арію співанки? І який сенс є в сьому? Чи Ви справді думаєте, що хтось зачне щось при сьому почувати або думати? Як не передумаєте нічого добре, то ніхто від Вашого писання не стане думати і як не відчуєте нічого сильно, то й Ви не зробите так, щоби другий се відчув. Отже пишіть лишень тоді, як маєте щось доброго сказати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПІЛЬНОЮ ПРАЦЕЮ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ, ЧИ ДИКТАТУРОЮ.

Кождий нарід має ріжні організації і партії. Державні народи мають всілякого рода організації, що піддержують власну державну машину. Поневолені народи знов засновують ріжнородні організації, щоби тим способом, силою організації визволитися з чужого ярма.

Кожда організація має відмінний статут та програму, бо їх ціль є ріжна. Але кожда із таких організацій дбає, щоб для визволення свого народа бодай чим небудь причинитися. Кожда іде своєю пляновою дорогою в надії, що дійде до одної найвисшої цілі: до свободи свого народа. Хоч шлях кождої організації відмінний, так мета одна. Національне визволення лучить їх всіх. Вони не є нічим иншим, як членами одної великої організації, одного народа.

Світ усе поступає вперед, і нині чоловік мусить покористовуватися працею другого, а другий знов працею першого. Пекарови швець ушиє чоботи, а пекар шевцеви спече хліба. Подібно нині діється і з організаціями. Одна другій потрібна. Тому й маємо ріжні організації. Маємо організації запомогові, просвітні, політичні, педагогічні, світські, музичні і другі. Всі вони нам можуть бути пожиточні: товариство просвітне видає книжки, запомогове обезпечує, і так далі. Одна другій є подрібна, а то й конечна. Тепер нема нігде в світі народа, в котрого булаби тільки одна організація.

Нігде в світі нема того, щоб одна організація накидувала другій свій статут або приказувала, що друга має робити. Якби так ріжних організацій не треба, то вони чи тепер чи пізнійше зникли би. Коли істнують, то знак, що організації мають право істнувати, виробляти свій власний статут та після него поступати.

У нас під сю пору важною організацією є та, що має на ціли виховувати молодіж. Такою організацією є в нас Рідна Школа в ріднім краю. Другою важною організацією являється організація, що виховує вже старшу молодь, юнацтво, організація, що впоює в молодь здорового народного духа, що учить витревалости, тверезости, свідомости національної, патріотизму, що виробляє в молодіжи зручність і фізичну силу, любов до рідної мови, пісні, штуки і всего, що є наше, українське. Такою організацією перед війною була в нас „Січ", котру зорганізував по селах батько Трильовський, і „Сокіл", котрий зорганізував батько Боберський. Як сі організації виховували нашу молодіж, се видно було зі Січових Стрільців, що повстали з тих двох організацій, та підчас війни рознесли славу про Україну по цілім широкім світі. Свідчать про те тисячі могил по широких степах України. Січи були пострахом для ворога, і Лях-окупант заборонив нам в ріднім краю під тою назвою організуватися. Ту саму роботу пробують там робити „Луги". „Луг" се рідний брат „Січи", яка ще залишилася в Злучених Державах і Канаді.

В нас в Злучених Державах істнує Січ ще від 1915. року. Заснована вона по дусі Січей в старім краю. Січ на еміграції мала звязки зі Січами в ріднім краю, і вела роботу поступову. Вона займалася ґімнастикою, але й вела акцію допомогову на всілякі цілі. Так було аж до приходу до Січи Назарука. Завдяки його роботі Січ вже не Січ а ґрупка, що пропаґує ґенерала Павла на трон України. На сором і ганьбу нам всім Українцям наша Січ прибрала форму диктатури і береться наказувати всім організаціям, що вони мають признати ґен. Павла царем України. Січ каже, що тільки вона має право жити, а всі прочі се хаос, пусте народовластє.

Та ось тепер маємо докази, що нашій Січи ще за мало диктовання на еміґрації і що вона простягає свої кігті на старий край.

Як я згадав, в ріднім краю є організація „Луг". Вона потребує помочи. До когож звернутися, як не до сестри Січи за море? А що наша Січ на то? Ось що: Читаємо в часописи „Покутське Слово" з 23. січня 1927., що Централя Січи американської в Шикаго відписала „Лугам", що „Січ" не може прийти з помочю „Лугам", бо вони не є організацією гетьманською і не признають „Правного Господаря".

Чи-ж се не сором для Українців в Америці, щоб так писала Січ до Січи в старім краю? Яке-ж право має десять Павлових підсусідків писати такого листа до поважної організації, що працює під ляцьким обухом і оком жандарма? Яке право мають сі люди диктувати тій організації та накидувати їй монархізм? Що подумає собі старий край про такий поступок?

Старий край уже знає шикаґовську „Січ". Централя „Січи" в Шикаго вже від трох років не виступила ані словом в своїм органі проти Ляхів. Павло Скоропадський держить звязь з монархістами ляцькими і московськими, а шикаґовська „Січ" тішиться з кождого кроку московських, а ще більше ляцьких монархістів. Старий край знає, що Павло не є ворогом Польщі. „Січ" з Шикаго се одинокий часопис, що доходить до Польщі. Край знає шикаґовську „Січ", як знаємо її ми в Америці. Але край може подумати, що ми всі задурені монархістичною дурійкою. Пора вже нам дати доказ братам і сестрам в старім краю, що ми уміємо осудити монархістичну дурійку так, як судить її увесь цівілізований світ і старий край. Скажім організації „Луг", що не довго вже буде тривати диктатура наших монархістів, що близький час, коли всі організації вилічаться з монархістичного скукілю, а „Січ" стане справді Січею. Тоді будуть усі організації з ріжними статутами і з ріжними ідеями йти в згоді до одної мети: до України більшої від Павлів, Пілсудських, Троцьких і всяких инших зайдів.

Семен Кочій,
Шикаго, Ілл.

—o—

ГОЛОВНА СИЛА В ГРОМАДІ.

Богато поодиноких осіб а навіть громад пише до нас і запитується, як в нас ведеться боротьба з епископом Богачевським в обороні наших церковних і народних прав.

Можу на ті письма відповісти так: Ми прийшли до переконання, що ціла вага в тій боротьбі спочиває на громаді, на народі. Ні священик ні ґазета ні ніяка одиниця, хочби не знати яку правду голосила, нічого не вдіє, коли в громаді не буде зрозуміння цеї правди і охоти за ту правду постояти і боротися.

У нас навіть дівчата, молодіж не то старші жінки і чоловіки вже свідомі того, защо та боротьба ведеться і тому в нас ціла громада держиться солідарно як одна чесна, характерна, українська родина. Не було в нас досі ні одного зрадника і дасть Бог, що й далі не буде.

О. Мітрат др. Жук тішиться загальною симпатією, бо громада бачить, що її пастир почувається щасливим, що може разом зі своїм народом терпіти та боротися о кращу будучність нашої церкви і нашого народа. Громада підвисшила о. Жукови навіть платню, яка тепер виносить місячно $200. Громадяни хотіли тим задокументувати, що священик, котрий бореться тепер за добро свого народу і своєї церкви, не може потерпіти. Процес о відібранне прапертів церковних ведеться і маємо надію, що нарід ті праперти дістане назад в свої руки. То. „Боян" як також наші патріотичні жінки уряджують балі і збірки на кошти боротьби з епископом. Нарід весь піднесений і рішений видержати в боротьбі аж до кінця. Ми не хочемо почувати себе панцизняними рабами, ми не є нічиїми наймитами, ми хочемо бути вільним народом. Чесно працювати і чесно жити для добра своїх родин і нашого народа. І ми віримо, що так само будуть поступати і всі наші братя по других громадах.

Іван Петриканиц,
Карнеґі, Па.

ЧИ ТРЕБА НАМ ДЕЛЕҐАЦІЇ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ?

На маю думку делеґації на радянську Україну треба на те, щоби ми мали вже раз на все вияснене се питанне, чи є Україна, чи її нема. Бо як відомо, одні кажуть, що вона є, а другі кажуть, що її нема. Богато людий не знає, що думати. Така делеґація певно привезлаби нам богато фактів, щоби переконати неодного хитаючогося.

На вічах в Америці чуємо теж всякі погляди про те, яка повинна бути Україна. Одні кажуть, що нею мають правити наші люди, другі, що чужі. Одні хотять, щоби нею правити демократично, як Злучені Держави, другі, щоби нею правити „без хлопа і пана", а ще инчі, щоб нею правили самі тільки робітники, а ще инчі пани як гетьмани, чи як там. Такій делеґації наші таки люди певно сказалиби богато, що вони таки самі думають, як має бути правлена Україна на їх думку.

Говориться теж богато, що радянська Україна може мати велике значіння для визволення українських земель зпід польського панования та що вона готова сю поміч дати. Є знова богато людий, які в се сумніваються. І делеґація певно моглаби богато привезти фактів і для розгляду свого питання.

Тому на мою думку, така делеґація потрібна. На мою думку, люди, які годяться на висилку такої делеґації, повинні завязати комітети та почати збирати фонди на сю ціль.

Стефан Салаш,
Милвокі, Висконсин.

—o—

РУТЕНСТВО.

Богато розголосу зробив рутенству епископ Богачевський. Одні заговорили про се з гнівом і відразою, другі поспішились з обороною.

Нема в тім нічого надзвичайного. Влучно писала одна анґлійська писателька, що цілий людський рід ділиться лиш на два роди людий: на великодухів і на слабодухів, себто на тих, що намагаються плисти, куди їм треба, хочби проти води, і на тих, котрих думки все йдуть за струєю води; які машерують, дріпмаючи у великім сірім полку людства. Вони як та нитка: куди голка, туди нитка. Про них кажуть: куди кобила, туди лоша. Куди коні, туди віз.

Кождий належить до одного з тих двох родів людий. Перший рід людства се великодухи. Завдяки могутньому духови свому вони роблять великі діла. Думають великодушно. Плянують великі пляни. Страждають за то богато. Відчувають через то глибоко. У них усе більше, ніж у других ніж у слабодухів. Часто заганяються вони сміло вперед, так, що аж прозивають їх „очайдухами". Се люди виїмкові. Вони вистрілюють понад рівну, сіру масу прочих людий.

Далеко більше є тих других людий, що то не пишаються великим духом. Вони меншого духа. Вони чують все слабість свого духа. Тому так легко підлягають другим, сильнійшим від себе. Вони все пливуть з водою, їх навіть гадка не збирає колись повернутись проти води. Їх богато поміж людьми. Таким слабодухом є кождий Рутенець.

Деколи такий Рутенець попаде і на впливове становиско. Але й там він лишається слабодухом. І там він нічим не ріжниться від соток других слабодухів. І там він улягає легко сильнійшим коло себе. І там він слабодух, що боїться побиватись за своїм правом, щоби не втратити ласки. Як щирий слабодух, він уважає нечемністю опонувати ворогам народа, хоть і відчуває десь у глибині серця нахабність суєіда, та він не має відваги йому сього сказати.

Відси то всі слабодухи так потакують Полякам, намагаються цвенькати по польськи при Поляках, щоби собі їх не зразити. Відси то так велике каліцтво наше, що ми вміємо калічити і по польськи і по словацьки і по сербськи і по московськи. Наші слабодухи навіть готові говорити по хінськи, як дають ковнірці до Хінчика до прання. Се все докладний образ слабодушности. Се хороблива немічність. Се загальний параліж волі. І називається він у нас рутенством.

Чим менче в якім народі слабодухів, тим більший се народ. Де більшість народа слабодухи, то се народ слабодухів. Такий народ мусить вилічитися, один одного ободрити, — або загинути.

В боротьбі проти рутенства не треба дивитися на одного слабодуха, який завдяки свому рутенству вибився на почесне місце. В такій боротьбі далеко важнійше, щоби маси народа вилічити з рутенства. Коли народні маси перестануть бути слабодухами, то вони собі скоро дадуть раду з найбільшою силою й скоро Рутенців не стане на визначних становищах. Колиж маси народа лишаться Рутенцями, то всі визначні становища на все будуть заняті Рутенцями і отруя рутенства буде далі плисти з впливових становищ в народ.

Коли не станемо полоти рутенства з помежи нас самих, тоді ми всі поволи станемо ґероями рутенства. Ми всі станемо маленькі духом. Ми ослабнемо серцем і духом. Наша душа згорбатіє, бо ми свою душу кривили, щоби на неї другі ставали та з наших плечей на коні сідали. Ми станемо гнучкими, як гаде, покірливими як теля. Ми доведемо свою покору до того, що навіть на гадку нам ніколи не прийде подумати колись про свою думку, чувство й бажанне, бо ми все будемо думати тільки про бажання других людий.

Ми станемо справдішними слабодухами в повнім значінню сього слова. Ми будемо рабами. Нас буде поганяти кождий ворог, куди йому захочеться.

Хто бореться проти рутенства, думає, що він бореться проти якогось епископа, проти якогось заморського ворога. Ні, хто бореться проти рутенства, бореться за спасення власної душі, за власну совість. Той бореться за визволенне самого себе з неволі. Той розвиває свою душу. Той бореться проти осліплення своєї душі. Той бореться за своє щастя і свій поступ.

Стефан Вильчанський,
Филаделфія.

ЮВІЛЕЙ АРТИСТКИ М. М. СТАРИЦЬКОЇ.

Дня 28. квітня в помешканні київської державної опери відбулося урочисте святкування 40-річного ювілею заслуженої артистки і проф. М. М. Старицької. Силами артистів у театрі ім. Франка поставлено пєсу „Богдан Хмельницький", в якій взяли участь заслужені артисти Садовський та Саксаганський.

ВІДОЗВА.

ВІД КІЛЬКОХ ДНІВ появляється в нашій часописи **„ОПОВІСТКА"**, в котрій проситься наше українське громадянство тут на іміґрації о надісланє до адміністрації Свободи своєї адреси і професії для поміщення в календарі У. Н. Союза на 1928 рік.

Щоб улекшити сю справу нашим ріжним професіоністам та підприємцям, повисше подається для сеї ціли купон і проситься кождого і всіх разом точно його виповнити, вирізати і прислати до адміністрації Свободи.

При сім хочемо заявити, що сим хочеться осягнути дві ціли: Перша, подати в календарі на 1928 рік головнійші професії, культурні підприємства фінансові інституції, кооперативи і инші громадські установи поважнійшого характеру. Друге: перевести ревізію всіх українських бизнесменів в Америці, щоби мати поняття, як ми стоїмо тут під зглядом індустрії і торговлі.

Безперечно, не всі Українці бизнесмени читають наш орган і тому отсею дорогою звертаємося до сих, що її читають і будемо просити, щоб кождий з них заохочував в свойому місті виповнити сей купон або подати на письмі кождого Українця, що провадить бизнес подати його до нашої адміністрації.

К У П О Н.

....
(Напишіть під яким іменем провадите свій бизнес чи професію)

....
(Що за бизнес чи професію маєте).

....
(Тижневий оборот).

....
(Адреса)

Виповніть повисший купон і зашліть до: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА,

відбувшогося в днях від 16.—18. лютого 1927 р.

(Продовженне)

ДИСКУСІЇ НАД СПРАВОЗДАННЯМИ.

До дискусії над справозданнем гол. предсідателя зголосилися дд. Михальчук, Д-р Клим, Слободян, Уґорчак і Пипюк.

Т Михальчук: В справозданню гол. предсідателя було сказано, що він відбував дальші і близші поїздки а з ріжних звітів проголошуваних в органі ми бачили, що і инші урядники бували в ріжних сторонах з приводу ріжних оказій. Я би хотів знати на чий кошт ті поїздки відбувалися.

Др. Клим: Головний предсідатель виголошуючи своє справозданне перекидав свої акта одні по других короткими словами пояснюючи якої справи вони торкаються. В такий спосіб перебіг справу нападів на гол. урядників бувшим секретарем 164-го відділу і кілька инших подібних, так скоро, що слухаючи його, можна всіляко представляти собі „такі напади" не знаючи які вони і за що. Мені цікаво, як саме і за що „нападають" чи то за справи організаційні чи може за справи політичні або церковні.

Гол. предсідатель Т. Грицей пояснює, що дальші його поїздки як прим. до Трентону і в Пітсбурщину відбулися на кошт організації, поблизші поїздки в околици відбував власним коштом. Щодо „нападів" то не затримувався над ними і не повторяв їх дослівно тому, що їх слова неприличні. Можу однак пана доктора впевнити, що ніяких нападів чи протестів за політику чи се, що пишеться в справі церковній тут не було а ті що були то ні церковні, ні політичні але звичайні собі простацькі, як примірoм з згаданим бувшим секретарем котрий домагався більшої запомоги яка зовсім після статута йому не належиться, а діставши в дорозі ласки не таку як сподівався „нарушив" кождому урядникови осібно і всім разом цілу фамілію словами, які я вважаю за відповідне не повторяти.

Р. Слободян пояснює, щодо поїздок інших урядників про яких члени довідуються з ріжних звітів в Свободі та інших про яких не знають бо з них жадних звітів не проголошувалося то річ мається так: Раз у раз, з ріжних сторін близьких і дальших наспівають до гол. канцелярії запрошення, щоби приїхав репрезентант У. Н. Союза чи то на полагодженне якої організаційної справи, чи то на виголошенне якого реферату, чи просто для репрезентації. Люде часто забувають, що гол. урядники в гол. канцелярії У. Н. Союза кромі високих титулів і гонорів мають ще більше канцелярійної роботи, що титули титулами а робота є того рода, що мусить бути правильно і систематично зроблена. Не раз забувають, що ті титуловані робітники є простими смертельниками, які потребують бодай недільного спочинку або троха часу для своїх родинних обовязків. Я говорю тільки за тих урядників, що мусять в гол. канцелярії щоденну працю віддати і коли бачиться, що котрийсь з нас був денебудь і виголосив бесіду, поміг якомусь громадському ділу своєю присутностю, заснував Відділ-Товариство, то не треба зараз думати тільки о тім кілько він за те взяв із чиєї кишені, але що він таким чином і кому від себе жертвував. Я лиш можу сказати, що в даних обставинах для нас неможливо всюди бувати, тому коли котрий з нас явиться де на вічу, або якім народнім святі чи при отворенню нового відділу, то се робиться винятково, в найблизшій околици, нашим трудом і до того ще й нашим коштом.

На внесенне М. Уґорчака, поперте Г. Пипюком **ухвалено** одноголосно справозданне гол. предсідателя приняти так як було зложене.

На внесенне Г. Пипюка, поперте д-ром Климом **ухвалено** приймити справозданне гол. містопредсідателя.

Так само формально **ухвалено** приймити справозданне гол. містопредсідательки на внесенне М. Петрівського поперте Т. Михальчуком, так як було зложене.

Над справозданнем гол. рек. секретаря прийшло до ширшої дискусії. Гол. радний Т. Михальчук питає чому гол. рекордовий секретар не провадить якоїсь інтенсивнійшої кампанії єднання нових членів подібно як була ведена ювилейна кампанія. Секретар контрольної комісії д. О. Рекрут скаржиться, що рек. секретар в протоколі з попереднього річного засідання подав, що він домагався аби Свобода більше потягала за православієм і твердить, що то минається з правдою, бо він такого домагання не ставив формально. Гол. радний С. Матчак каже, що рек. секретар і йому причепив латку в протоколі з минувшого річного засідання приписуючи йому належанне до іншої партії і питає по чім се рекордовий секретар пізнав, що він з іншої партії.

Гол. рек. секретар І. Каштанюк відповідає: 1) щодо ведення кампанії, то дійсно такої, як була ювилейна не переводив, та каже, що для него переводити значить тільки, що зробити, а в сю пору не було ні сил ні часу і звертає увагу, що веденне кампаній не належить до обовязків рекордового секретаря а й взагалі статутом не є обняті. Такі кампанії робиться спільними силами цілого персоналу гол. канцелярії і тільки принагідно як примірoм з оказії ювилею. Такий загальний спосіб організовання членів є добрий на короткий час, коли використовується святочний настрій ювилейний, але не можливий на довший або сталий спосіб організовання а то й шкідливий, о чім свідчать численні тепер посмертні виплати по членах в такий нагальний спосіб зорганізованих. Кампанії однак повинні відбуватися і то що раз нові і відмінні. Фактично в такій як наша організація, якої істнованне від того залежне, повинно бути осібне тіло, сили і фонди для формовання сталого напливу свіжого елементу до організації. Се однак не значить, що в нас в тім напрямі в минувшім році нічого не робилося, хоч я в своїм справозданню того не виказував. Фактом є, що приєднуванне нових членів до організації як і цілий поступ відбувався зовсім правильно і в порівнанню до минувших років цілком нормально. Так гол. канцелярія як і редакція не занедбували нагоди для піддержання тої життєдайної филї якою для організації являється сталий приплив нових членів. З огляду однак на заводженне нових родів обезпечення і многих получених з тим робіт, які самі через себе множаться, а не зменчаються, інтенсивнійшої кампанії вести було не можливо.

2) Щодо закиду, що я приписав до протоколу заслуги д. Рекрутови, до яких він не почувається, то я мушу покликатися на статут, який наказує мені протокол писати в формі оповідання а не лиш формальні внесення. Я оповідав отже так, як я його розумів і позволю собі звернути увагу, що так само становище д. Рекрута розуміли, як не всі, то бодай більшість гол. урядників присутних на засіданню, на котрих засвідченне тепер мушу покликатися. Я уважав, що членам належиться подати в формі оповідання образ нашого засідання як я його бачив і вмів описати, однак коли д. Рекрут бажає, а збори призволять, то я готов в теперішнім протоколі помістити таке справозданне, яке він сам напише.

По хвили д. Рекрут предкладає а збори одноголосно годяться в цілости помістити слідуюче спростованне: „Д. Омелян Рекрут звернув увагу, що з протоколу засідання Головного Уряду в лютім 1926 р. виходилоби, що він протестував проти становища Свободи, проти української православної церкви. В дійсности він звертав увагу на брак дописувателів до Свободи та показував, що не можна й дивуватися, коли члени не хочуть писати дописей, бо Свобода тоді відкидала навіть спростовання неправдивих дописей. Як примір гр. Омелян Рекрут навів був відкиненне спростовання української православної церкви в Провіденс, Ровд Айленд, на неправдиву допись зі сеї місцевости".

3) У відповідь гол. радному С. Матчакови гол. рек. секретар І. Каштанюк покликуючися знов на засвідченне присутних гол. урядників, пригадує йому, його власну заяву, що він всегда був і буде проти „джерзисітської кліки" та коли рек. секретар звертав йому увагу, що він повинен змінити свою опінію відколи сам одним із тої кліки стався себто гол. урядником „джерзисітського" Союза, він відповів, що за такого не почувається, бо він тут з іншої партії. Так, чомуж се не мало мати місця в протоколі, щоби і члени знали, як ми тут почуваємося. Вони ж нас тут вибрали і певно нами інтересуються. Єсли тільки о се ходить, що я не назвав з якої партії, то і се д. Матчак може тепер доповнити, хоч я думаю, що й без того всі знають.

Гол. Містопредсідатель М. Уґорчак, висказує своє здивованне і обуренне на такий погляд і почування гол. радного д. С. Матчака і каже, що урядника вибирається до уряду в організації, такій як наша для співпраці в роботі одобреній і означеній статутами, а не для опозиції. Хто не хоче чи не вміє солідаризуватися з прочими покликаними до гол. управи урядниками та якісь партійні інтереси уважає висшими від загальних інтересів сеї організації, той повинен знати, що він не сповняє принятого на себе обовязку, не співпрацює, а лиш другим в сповнюванню їх обовязків перешкаджає. Хто не розумів того, приймаючи уряд, той повинен був бодай за нас двох літ дійти до того переконання, що він не є тут жадним послом з опозиційної партії, бо тут не є державний парлямент, а тільки організація з точно визначеною організаційною роботою і напрямком органу. Що він тут покликаний не до боротьби і опозиції, але до виконування того всего, що конвенція ясно означила. Що опозиція конвенційним ухвалам, то не опозиція парляментарна, але проста організаційна кирпня, або як се д. Каштанюк влучно назвав, провокація. Секретар цілком правильно поступає, если такий інцідент описує в протоколі, тим більше, що се є одинока дорога, якою загал членів може довідатися, хто і як тут сповняє наложені і приняті організаційні обовязки.

Менаджер д. С. Ядловський, заявляє, що тут не може бути двох питань, треба чи не треба гол. урядникови повинуватися конвенційним ухвалам в організації. Хтож ніяк не годен тих ухвал шанувати, той повинен бути бодай на стільки чесним, аби з уряду зрезигнувати.

Гол. радний Т. Михальчук вносить, а г. р. пані А. Стадникова попирає, щоби дискусію замкнути а звіт гол. рек. секретаря приймити так, як був зложений. Ухвалено.

Добр. М. Петрівський заявляє, що вже минає пора обідова і просить, щоби зарядити перерву засідання та назначити точний час відбування дальших продовжень сего річного засідання. Д. В. Гришко попирає се, яко внесенне з доповненнем, щоби засідання відбувалися від 9. до 12.30 рано і від 1.30 до 5.30 пополудни. Ухвалено.

Після того гол. предсідатель оголосив одногодинну перерву засідання.

(Дальше буде)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ